

Sygn. akt: I ACa 882/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Joanna Walentkiewicz - Witkowska
Sędziowie:	SA Anna Beniak SO (del.) Dariusz Limiera (sprawozdawca)
Protokolant:	Stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. D.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienie i rentę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie sygn. akt I C 1302/12

I. z apelacji powoda:

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 2,3 i 4 w ten sposób, że punktom 2 i 3 nadaje numer 2 w brzmieniu: „ podwyższa od dnia 7 września 2012 r., rentę z tytułu zwiększonych potrzeb, zasądzoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 r., w sprawie I ACa 754/09, od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz W. D., z kwoty po 100,- złotych miesięcznie do kwoty po 650,- (sześćset pięćdziesiąt) złotych miesięcznie, płatną z góry do 10-go dnia każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami od uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, ”

2. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 4, w zakresie roszczenia o rentę wyrównawczą oraz w punktach 5,6,7,8 i w tej części przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kaliszu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego,

II. oddala apelację powoda w pozostałym zakresie,

III. oddala w całości apelację pozwanego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie z powództwa W. D. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zadośćuczynienie i rentę wyrównawczą zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda W. D.

1. kwotę 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 października 2012 r;
2. kwotę 6.050 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 października 2012r;
3. rentę w kwocie po 570 zł miesięcznie płatną z góry do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat od dnia 1 kwietnia 2014 r. w miejsce renty ustalonej wyrokiem Sadu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie IACa 754/09.
4. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;
5. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz kasy Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 3.545,26 zł tytułem kosztów procesu;
6. nie obciążył powoda kosztami procesu oraz nakazał wypłacić z kasy Sądu Okręgowego w Kaliszu na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. A. B. kwotę 4.428 zł obejmującą podatek od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;
7. zniósł wzajemnie pozostałe koszty stron.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujący stan faktyczny:

W dniu 1 grudnia 2005 r. powód W. D. przewrócił się na klatce schodowej budynku przy ul. (...) w O. zarządzanego przez Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (...) sp. z o.o. w O., który był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej przez pozwanego (...) S.A. w W..

Na skutek zdarzenia powód doznał wieloodłamowego złamania lewej kości piszczelowej. W toku leczenia i rehabilitacji stwierdzono podwichnięcie w stawie L. i pourazowe zmiany zwyrodnieniowe tego stawu z ograniczeniem zakresu ruchów stawu skokowego. Powód w toku poprzedniego postępowania sądowego wymagał rehabilitacji, odczuwał ból nogi, poruszał się za pomocą jednej kuli oraz mógł pracować w pozycji siedzącej.

W chwili badania przez biegłego M. J. powód miał wygojone złamanie podudzia i utrwalone podwichnięcie pourazowe w stawie L. tj. stawach śródstopno-stępowych z cechami zwyrodnienia pourazowego w tych stawach stopy lewej. Powód miał ograniczenie zgięcia grzbietowego stopy do 20° i zgięcia podeszwowego do 20°. Biegły ustalił 28 % trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Pozwany w postępowaniu likwidacyjnym wypłacił powodowi kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 października 2008 r. w sprawie IACa 770/08 powodowi zasądzone dalszą kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie IACa 754/09 powodowi zasądzone kwotę 3.025 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od 13 grudnia 2005 r. do 31 maja 2006 r. oraz z tytułu renty na zwiększone potrzeby wynikające z kosztów leczenia kwotę po 550 zł z za okres od 1 czerwca 2006 r. do 31 grudnia 2006 r. oraz kwotę po 100 zł za okres od 1 stycznia 2007 r. Roszczenie o rentę z tytułu utraconych zarobków zostało oddalone.

W dniu 22 lutego 2013 r. w oparciu o badanie tomografii komputerowej stwierdzono u powoda wtórne zmiany zwyrodnieniowe stawu skokowego w postaci sklerotyzacji warstw kostnych podchrzęstnych oraz drobnych torbielek zwyrodnieniowych w obrębie nasady dalszej kości piszczelowej oraz kości skokowej, zwyrodnieniową przebudowę

utkania kostnego kostki przyśrodkowej, odcinkowe zniekształcenie kości strzałkowej lewej w okolicy przynasadowo-nasadowej dalszej ze zwyrodnieniową przebudową jej utkania na tym poziomie oraz drobną wyrośl zwyrodnieniową przedniej powierzchni nasady dalszej kości strzałkowej.

Aktualnie u powoda rozpoznano stan po operacyjnym leczeniu złamania kości lewego podudzia ze skróceniem kończyny o 1 cm, z jej wyszczupleniem i ograniczeniem ruchów w stawie kolanowym i skokowym oraz stan po wygojonym podwichnięciu w stawie L. stopy lewej z wtórnymi zmianami zwyrodnieniowymi pourazowymi. Powyższe urazy są z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością wtórnym skutkiem zdarzenia z dnia 1 grudnia 2005 r. Biegły ocenił, że u powoda nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia, które jest wtórnym skutkiem złamania kości podudzia. W czasie sporządzania opinii w poprzednim postępowaniu nie można było przewidzieć, czy u powoda pojawią się zmiany zwyrodnieniowe, gdyż jest to indywidualna właściwość jego organizmu. U powoda nadal występuje ograniczenie ruchomości stawów stopy. W wyniku zmian zwyrodnieniowych następuje z czasem coraz większe ograniczenie ruchomości oraz nasilenie dolegliwości bólowych. Stan zdrowia powoda będzie się pogarszał. Biegły określił trwałe uszkodzenie na 33 %, w tym 13 % za złamanie podudzia ze skróceniem kończyny (od 5 do 15%) i 20 % za uszkodzenie kości stępu z powikłaniami (od 0 do 20%).

Powód powinien poddać się operacji usunięcia stabilizatora kości. Jednak odmowa poddania się operacji nie ma to wpływu na stan jego zdrowia. Powód wymaga okresowo pomocy osoby drugiej w ilości ok. 1 godz. dziennie. Wymaga pomocy przy chodzeniu po schodach, zakupach, rozwieszaniu prania itp. Powód jest niezdolny do pracy zarobkowej poza lekką pracą siedzącą z możliwością swobodnej okresowej zmiany pozycji pracy. Wymaga także rehabilitacji w postaci 4 cykli rocznie po 10 zabiegów oraz stosowania D.-M. oraz K. (lek przeciwwzpalny, który stosowany przewlekłe szkodzi na układ pokarmowy) oraz leków osłonowych. Musi korzystać z wkładki ortopedycznej w celu zrekompensowania skrócenia kończyny i jej wpływu na kręgosłup, nie potrzebuje buta ortopedycznego. Wymaga również rehabilitacji kręgosłupa, która nie jest wynikiem urazu.

Aktualnie powód wymaga rehabilitacji z powodu wtórnych zmian zwyrodnieniowych stawu skokowego lewego oraz z powodu przewlekłego zespołu bólowego kręgosłupa lędźwiowego na podłożu zmian zwyrodnieniowych i przeciążeniowych. Odciążenie stawu skokowego i odcinka lędźwiowego wymaga redukcji masy ciała oraz stosowania kuli łokciowej, a okresowo przy nasileniu dolegliwości bólowych dwóch kul łokciowych. Na odciążenie składa się też wyrównanie długości kończyn poprzez zastosowanie wkładki ortopedycznej lub podpiętki. Powód powinien poddawać się rehabilitacji profilaktycznej 3-4 razy w roku po 10 zabiegów lub 3-4 tygodnie sanatorium i 1-2 cykle rehabilitacji ambulatoryjnej rocznie. Sanatorium i rehabilitacja jest finansowana ze środków NFZ, sanatorium z dopłatą pacjenta. Powód profilaktycznie powinien zmienić nawyki żywieniowe w celu redukcji masy ciała i zmienić nawyki postawy, ergonomii kręgosłupa i narządu ruchu w całości.

Sąd I instancji ustalił, że na koszty koniecznych środków ortopedycznych powoda składają się koszty zakupu kuli łokciowej, jedna na stałe, okresowo dwie (raz na 5 lat)- 50 zł oraz wkładek ortopedycznych - 40-50 zł lub podpiętki średnio 2 razy w roku -15-20 zł.

Powód nie wymaga pomocy osoby drugiej przy czynnościach samoobsługowych i podstawowych czynnościach życia codziennego. Samodzielnie wychowuje małoletniego syna, dlatego potrzebuje pomocy innych osób przy robieniu większych zakupów, sprzątaniu, np. myciu okien, czy innych pracach wymagających pracy na wysokości. Biegły ocenił rozmiar koniecznej pomocy na 1 godzinę dziennie, której koszt wynosi od 10 do 15 zł za godzinę.

Środki przeciwbólowe są aktualnie wskazane okresowo w razie bólu jeden raz dziennie. Koszt tych leków wynosi ok. 10-20 zł zależnie od rodzaju środka zapisanego przez lekarza. Powód może dodatkowo stosować rehabilitację kąpielami wirowymi i kąpielami w basenie, ale nie są bezwzględnie konieczne i nie wpłyną na końcowe efekty rehabilitacji.

Zaburzenia lękowo-depresyjne powoda występują od 2000 r., pozostają bez związku z wypadkiem z dnia 1 grudnia 2005 r. i nie nasiliły się po wypadku.

Powód nie korzysta z zabiegów rehabilitacyjnych odpłatnych i zrezygnował z sanatorium z powodu braku pieniędzy. Powód kontynuuje leczenie i rehabilitację, ponosi koszty zakupu leków. Na dojazdy na wizyty lekarskie i rehabilitację wydaje ok. 50 zł miesięcznie. Ponadto leczy się na wrzody dwunastnicy. Nie chce zgodzić się na konieczną operację usunięcia stabilizatora kości.

Powód mieszka z 14 letnim synem, na skutek zaległości czynszu w kwocie 26.000 zł ma orzeczoną eksmisję. Powód nie pracuje i nie ma własnych dochodów, utrzymuje się z pomocy społecznej: zasiłek stały w kwocie 353 zł miesięcznie, zasiłki celowe na żywność i leki oraz zasiłki na dożywianie syna i zasiłek rodzinny. W 2012 r. powód otrzymywał także dodatek mieszkaniowy.

Sąd I instancji powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie dowodów w postaci zeznań powoda, a także dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy, aktach sprawy I C 943/07 Sądu Okręgowego w Kaliszu oraz w aktach szkodowych.

Sąd Okręgowy uznał opinie biegłych ortopedy M. K. (1) i rehabilitanta A. K. za rzetelne, fachowe, wiarygodne i sporządzone zgodnie ze standardami zawodowymi oraz z obowiązującymi w tej materii regulami. Wskazał także, iż biegli przygotowując opinię oparli się na całokształcie dokumentacji medycznej powoda zgromadzonej w aktach sprawy, przeprowadzili osobiście badania, celem wskazania aktualnego stanu zdrowia powoda, a ponadto odpowiedzieli wyczerpująco na pytania Sądu i stron, a po ustnych opiniach strony nie żądały opinii innych biegłych w celu weryfikacji wydanych opinii.

Sąd I instancji na podstawie art. 217 § 2 i 3 k.p.c. oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychiatry, gdyż dowód ten nie jest potrzebny do rozpoznania sprawy, ponieważ sam powód przyznał, że na nerwicę leczył się już od 2000r., a zatem nie jest ona skutkiem zdarzenia z 2005 r., a ponadto biegły neurolog wykluczył związek przyczynowy urazów psychicznych ze zdarzeniem szkodzącym. Dodatkowo wniosek ten został złożony po terminie zakreślonym przez Sąd Okręgowy i zmierzał do przewlekłości postępowania.

Oddaleniu podlegały także wnioski powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego medycyny pracy oraz z zakresu pośrednictwa pracy, a także wskazanych 6 świadków, gdyż powód sprecyzował żądanie pozwu w ten sposób, iż nie wnosił o zasądzenie renty z tytułu utraconych zarobków, a więc opinie biegłych w tym zakresie były zbędne, a ponadto w prawomocnym wyroku rozstrzygnięto, że powód przed wypadkiem nie osiągał dochodów, a więc sporne okoliczności sprawy zostały już wyjaśnione (art. 217 § 3 k.p.c.).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że odpowiedzialność pozwanego w niniejszej sprawie wynika z ubezpieczenia OC zawartego przez pozwanego z (...) w O. - zarządcą budynku, w którym powód przewrócił się na schodach i doznał urazu, a podstawę odpowiedzialności stanowi art. 416 k.c.

Pozwany uznał co do zasady swoją odpowiedzialność z tego tytułu i wypłacił powodowi kwotę 30.000 zł zadośćuczynienia. Ponadto prawomocnym wyrokiem zasądzono powodowi kwotę 30.000 zł zadośćuczynienia i 100 zł renty na przyszłość. Łącznie powodowi wypłacono 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W oparciu o art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c. Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia.

Sąd I instancji na podstawie opinii biegłego ortopedy ocenił, że nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia, którego nie przewidział biegły ortopeda w poprzedniej sprawie, a zmiany te pozostają w związku przyczynowym z doznany przez powoda z urazem, za który odpowiada pozwany. W ocenie Sądu Okręgowego wystąpiły nowe dowody, w postaci badania tomografii komputerowej dokumentującej tzw. dalszą szkodę, wobec czego za niezasadny należało uznać zarzut pozwanego, że pozew podlega odrzuceniu z powodu powagi rzeczy osądzonej.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy nie oceniał cierpień fizycznych i psychicznych powoda oraz rehabilitacji do 2008 r., które zostały uwzględnione w prawomocnym wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 października 2008

r. w sprawie I ACa 770/08. Sąd oceniał tylko wpływ tzw. dalszych następstw na funkcjonalność powoda, konieczność dalszej rehabilitacji oraz dodatkowe dolegliwości bólowe.

Sąd Okręgowy uznał, że zakres dalszych cierpień fizycznych i psychicznych powoda był znaczny.

U powoda aktualnie występuje stan po operacyjnym leczeniu złamania kości lewego podudzia ze skróceniem kończyny o 1 cm, z jej wyszczupleniem i ograniczeniem ruchów w stawie kolanowym i skokowym oraz stan po wygojonym podwichnięciu w stawie L. stopy lewej z wtórnymi zmianami zwyrodnieniowymi pourazowymi. Natomiast w poprzednim postępowaniu nie zostały uwzględnione zmiany zwyrodnieniowe i skrócenie kończyny. Zmiany zwyrodnieniowe są indywidualną kwestią i są trudne do przewidzenia, czy wystąpią w konkretnym przypadku. U powoda nadal występuje ograniczenie ruchomości stawów stopy. W wyniku zmian zwyrodnieniowych występuje z czasem coraz większe ograniczenie ruchomości oraz nasilenie dolegliwości bólowych, które mimo upływu ponad 8 lat od zdarzenia powód nadal odczuwa w takim stopniu, że musi stosować codziennie środki przeciwbólowe. Powód powinien poddać się operacji usunięcia stabilizatora, której się obawia oraz wymaga korekty krótszej nogi poprzez wkładkę ortopedyczną oraz ciągłej rehabilitacji. Wbrew zarzutom powoda nie wymaga on obuwia ortopedycznego, ale musi poruszać się o kuli, a czasami o 2 kulach, nie może pracować i wymaga pomocy w wymiarze 1 godziny dziennie.

Na krzywdę powoda złożyły się bezsprzecznie ograniczenia fizyczne jakie odczuwa w wyniku dalszej utraty sprawności nogi. Powód rozstał się z żoną i mimo swoich ograniczeń fizycznych osobiście wychowuje syna. Aktualnie powód nie pracuje i utrzymuje się z pomocy społecznej, nie ma prawa do renty z ZUS.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, iż procentowo określony uszczerbek, który biegły ortopeda łącznie ustalił na poziomie dalszych 5 % (33 % - 28 % w poprzedniej sprawie), służył tylko jako pomocniczy środek ustalania rozmiaru odpowiedniego zadośćuczynienia.

W ocenie Sądu I instancji za adekwatną kwotę zadośćuczynienia pieniężnego za dalszą szkodę należało uznać sumę 40.000 zł, co łącznie z wcześniej wypłaconymi kwotami daje 100.000 zł. Dalsze żądanie powoda zostało uznane za nieuzasadnione.

Rozstrzygając w przedmiocie daty zasądzenia odsetek ustawowych od przyznanych kwot, Sąd na podstawie art. 481 k.c. uznał, że orzeczenie przyznające zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego.

Zobowiązane do zapłaty roszczeń powoda ma charakter zobowiązania bezterminowego, powód zaś wniósł o odsetki od dnia 7 lipca 2009 r., nie wzywał wcześniej o zapłatę, a odpis pozwu doręczono pozwanemu w dniu 17 października 2013 roku, zatem należało zasądzić odsetki od dnia następnego.

Jako podstawę roszczenia powoda o podwyższenie renty Sąd Okręgowy wskazał art. 444 § 2 k.c., zgonie z którym jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

Sąd przyjął, że powód po ostatecznym sprecyzowaniu wnosił o podwyższenie renty tylko z tytułu zwiększonych potrzeb.

Sąd Okręgowy uznał, że od roku 2009 r. nastąpiła tak istotna zmiana okoliczności, że występują podstawy do zmiany wysokości renty określonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie I ACa 754/09.

Obliczając nową wysokość renty Sąd uwzględnił, iż powód na skutek zdarzenia z dnia 1 grudnia 2005 r. wymagał pomocy innej osoby w wymiarze 1 godziny dziennie. Sąd przyjął,

że koszt opieki wynosi 15 zł za godzinę, a więc miesięczny koszt opieki wynosi 450 zł (30 dni x 1 godzina x 15 zł). Ponadto powód ponosi koszty lekarstw głównie przeciwbólowych ok. 110 zł miesięcznie, koszty zakupu kuli oraz

wkładek ortopedycznych ok. 10 zł miesięcznie (100 zł dwie kule na 5 lat - 20 zł rocznie +100 zł rocznie za 2 wkładki = 120 zł rocznie / 12 miesięcy). Powód nie ponosi kosztów rehabilitacji, a biegli ocenili, że rehabilitacja w ramach finansowania NFZ jest wystarczająca. Dodatkowo powód nie wykazał konieczności stosowania buta ortopedycznego oraz konieczności stosowania lekarstw w kwocie przekraczającej 110 zł miesięcznie (gdyż pozwany nie odpowiada za koszty leczenia wrzodów nie będących skutkiem zdarzenia).

Po zsumowaniu powyższych kwot Sąd I instancji wyliczył aktualną rentę na kwotę 570 zł.

Na podstawie art. 481 k.c. Sąd Okręgowy zasądził odsetki od poszczególnych rat renty od dnia następującego po wymagalności każdej z rat.

W związku z częściowym uwzględnieniem roszczenia powoda o podwyższenie renty odpowiednio częściowo Sąd uwzględnił roszczenie o zasądzenie skapitalizowanej renty i powyższą kwotę 570 zł uwzględnił do żądania skapitalizowanej renty z pomniejszeniem wypłacaną przez pozwanego kwotę 100 zł miesięcznie. Powód wnosił o skapitalizowaną rentę od 7 lipca 2009 r., a Sąd uwzględnił niniejsze żądanie od 19 października 2012 r. do końca marca 2014 r., gdyż dopiero doręczenie odpisu pozwu stanowiło wezwanie do zapłaty renty w wyższej kwocie.

Na podstawie art. 481 k.c. Sąd I instancji zasądził odsetki od skapitalizowanej renty od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu 19 października 2012 r., gdyż powód wcześniej nie wezwał pozwanego do zapłaty, a więc niezasadnie żądał odsetek od 7 lipca 2009 r.

Sąd Okręgowy oddalił dalej idące roszczenia powoda odnośnie podwyższenia renty i zasądzenia skapitalizowanej renty.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Sąd obciążył pozwanego kosztami stosownie do uwzględnionej części powództwa. Pozwany przegrał sprawę w kwocie 52.890 zł, a więc zasądzono od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3.545,26 zł. Natomiast powoda Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył kosztami procesu, bowiem został on w całości zwolniony od kosztów, nie pracuje, utrzymuje się z pomocy społecznej i ma na utrzymaniu syna.

Sąd Okręgowy przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. B. wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w kwocie 4.428 zł z VAT (obliczone na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu).

Ponadto nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 5.099 zł tytułem części nieuiszczonych kosztów procesu. Na koszty te złożyła się kwota 4.728 zł opłaty od nieuwzględnionej części powództwa (w.p.s. uwzględnionego powództwa wynosi 94.540,67 zł) oraz kwota 371 zł tytułem opinii biegłej.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając je w części oddalającej powództwo, a nadto w zakresie punktu 7 wyroku.

Rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego zarzucił:

1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny, z pominięciem dowodu z przesłuchania powoda w zakresie okoliczności mających znaczenie dla ustalenia rozmiaru krzywdy powoda, a w konsekwencji zasądzenia odpowiedniego zadośćuczynienia, a mianowicie odczuwanego bólu i dyskomfortu, pogorszenia stanu psychicznego, wpływu doznanych wskutek zdarzenia z 2005 roku obrażeń na życie powoda;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, przez błędną wykładnię art. 445 k.c. w zw. z art. 444 k.c. polegającą na uznaniu, że przyznana przez Sąd I instancji kwota zadośćuczynienia w wysokości 40.000 zł jest sumą odpowiednią za doznaną krzywdę, w sytuacji gdy w myśl art. 445 k.c. jest to kwota zaniżona w stosunku do krzywdy doznanej przez powoda;

3) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj. art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry, na okoliczność aktualnego stanu zdrowia psychicznego powoda, mimo że dowód ten nie był spóźniony, a okoliczności na które dowód ten został zgłoszony nie zostały wyjaśnione z wynikiem zgodnym z twierdzeniami powoda, a miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

4) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 316 k.p.c. w zw. z art. 193 k.p.c., poprzez rozstrzygnięcie żądania podwyższenia renty do kwoty 3.400 zł jedynie w zakresie zwiększonych potrzeb, z pominięciem utraconych zarobków (renty wyrównawczej), wskutek błędnego przyjęcia, że powód na rozprawie w dniu 10 marca 2014 roku sprecyzował żądanie w zakresie podwyższenia renty ograniczając je do żądania podwyższenia renty jedynie z tytułu zwiększonych potrzeb;

5) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj. art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy oraz z zakresu pośrednictwa pracy, a także zawnioskowanych świadków, mimo że okoliczności, na które dowody te zostały zgłoszone nie zostały wyjaśnione z wynikiem zgodnym z twierdzeniami powoda, a miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a oddalenie tych wniosków dowodowych było konsekwencją naruszenia przepisów postępowania wskazanego w ww. zarzucie w pkt 4 i skutkowało oddaleniem powództwa w części;

6) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania w odniesieniu do dowodu z przesłuchania powoda i opinii biegłych w zakresie zwiększonych potrzeb wynikających m.in. z kosztów dojazdu do placówek służby zdrowia, kosztów leków, kosztów rehabilitacji, wymiaru pomocy osób innych, a także dostępności rehabilitacji finansowanej w ramach NFZ, co skutkowało podwyższeniem renty do kwoty 570 zł miesięcznie w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał uzasadnia podwyższenie renty ponad kwotę 570 zł;

7) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji zasądzenie skapitalizowanej renty od dnia doręczenia pozwu, a nie od września 2009 roku w sytuacji, gdy zgodnie z przepisem art. 118 k.c. roszczenia okresowe przedawniają się w z upływem lat trzech;

8) obrazę przepisu § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy w przedmiotowej sprawie winien znaleźć zastosowanie § 6 pkt 7 ww. rozporządzenia, w oparciu o który Sąd winien przyznać stosowne wynagrodzenie tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

W związku z zarzutem podanym w punkcie 3 i 5 wyroku skarżący wniósł o dopuszczenie dowodu:

- z opinii biegłego psychiatry, na okoliczność jak w piśmie z dnia 3 listopada 2013 roku,

- z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy, na okoliczność jak w piśmie z dnia 2 stycznia 2013 roku,

- z opinii biegłego z zakresu pośrednictwa pracy, na okoliczność jak w piśmie z dnia 2 stycznia 2013 roku oraz zeznań świadków wskazanych w piśmie z dnia 29 stycznia 2013 roku na okoliczności wskazane w tym piśmie, a co do świadka P. D. na okoliczności wskazane na rozprawie w dniu 10 marca 2014 roku.

Zarzucając powyższe uchybienia powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz o zmianę punktu 7 wyroku poprzez przyznanie adw. A. B. kwoty 7.200 zł podwyższonej o podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu bądź ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Nadto skarżący wniósł o przyznanie na rzecz adwokata A. B. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, za postępowanie apelacyjne, według norm przepisanych.

Powyższy wyrok został zaskarżony także przez pozwanego w części zasadzającej na rzecz powoda zadośćuczynienie w kwocie 40.000 zł, kwotę 6.050 zł tytułem skapitalizowanej renty oraz rentę w kwocie 570 zł miesięcznie, począwszy od dnia 1 kwietnia 2014 roku, z ustawowymi odsetkami i kosztami w zakresie związanym z zaskarżonymi kwotami, tj. pkt 1,2,3,5,6,8 wyroku.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił :

1) naruszenie przepisów postępowania, w szczególności:

- art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, mimo że sprawa o zadośćuczynienie i rentę została już prawomocnie osądzona, a więc zachodzi powaga rzeczy osądzonej,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, przez przyjęcie, że nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia, którego nie przewidywał biegły ortopeda w poprzedniej sprawie, oraz że nastąpiła istotna zmiana okoliczności uzasadniających podwyższenie renty, a tym samym zasadne jest podwyższenie zadośćuczynienia do kwoty 100.000 zł. i zasądzenie z tego powodu zadośćuczynienia w kwocie 40.000 zł. oraz podwyższenie renty do kwoty 570 zł. miesięcznie.

2) naruszenie prawa materialnego w postaci:

- art. 445 § 1 k.c., w związku z art. 444 k.c. przez ich niewłaściwą interpretację i przyjęcie, że powodowi należy się zadośćuczynienie w kwocie 100.000 zł, a tym samym ustalenie zadośćuczynienia w kwocie rażąco zawyżonej,

- art. 444 § 2 k.c., oraz art. 907 § 2 kc przez ich niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że nastąpiła istotna zmiana okoliczności warunkująca podwyższenie renty.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu z powodu powagi rzeczy osądzonej, a ewentualnie o oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie w tym zakresie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, za obie instancje, bądź ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda okazała się częściowo zasadna.

Na wstępie wskazać należy, że w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji w sposób prawidłowy zgromadził w sprawie materiał dowodowy i dokonał prawidłowej jego oceny. Także poczynione na jego podstawie ustalenia faktyczne, za wyjątkiem wskazanych w dalszej części uzasadnienia, uznać należało za prawidłowe, a tym samym Sąd Apelacyjny przyjął je za własne.

Mając na uwadze treść zarzutów oraz argumentację zawartą w uzasadnieniach apelacji, należy zauważyć, że w apelacjach zostały sformułowane zarzuty naruszenia procedury, jak też prawa materialnego. Na wstępie należy odnieść się do zarzutów natury procesowej, bowiem ocena prawidłowości stosowania prawa materialnego może być odnoszona wyłącznie do niekwestionowanych ustaleń faktycznych.

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga zarzut strony pozwanej w postaci naruszenia przepisu postępowania, a mianowicie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Apelujący argumentował, że sprawa o zadośćuczynienie i rentę została już prawomocnie osądzona. Wskazał, iż w sprawie o sygn. akt I C 943/07 powód oparł swoje roszczenia na tej samej podstawie prawnej co w przedmiotowej sprawie, wywodził je ze zdarzenia, które miało miejsce w dniu 1 grudnia 2005 roku, przytoczył ten sam stan faktyczny i te same okoliczności na poparcie swojego żądania, zatem zdaniem skarżącego na przeszkodzie do merytorycznego rozpoznania sprawy stoi przepis art. 199 § 1 pkt 2 nakazujący Sądowi w takiej sytuacji odrzucenie pozwu.

Wskazać należy, iż Sąd I instancji na podstawie opinii biegłego ortopedy ocenił, że nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia powoda, które nie zostało przewidziane przez biegłych w poprzedniej sprawie, przy czym zmiana ta pozostaje w związku przyczynowym z doznanym przez powoda urazem, za który odpowiada pozwany. W ocenie Sądu Okręgowego wystąpiły nowe dowody, w postaci tomografii komputerowej dokumentującej tzw. dalszą szkodę.

W myśl art. 199 § 1 k.p.c. pozew podlega odrzuceniu m.in. jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona.

Art. 366 k.p.c. reguluje zakres powagi rzeczy osądzonej stanowiąc, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Z powyższego wynika, że tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu (postanowienie SN z dnia 9 czerwca 1971 r., II CZ 59/71, OSNC 1971/12/226, LEX nr 1280)

O tym, czy chodzi o tę samą lub inną podstawę faktyczną, a więc o ten sam lub odmienny stan faktyczny sprawy, nie rozstrzygają konkretne twierdzenia strony powodowej lub brak takich twierdzeń, lecz istnienie lub nieistnienie przed zamknięciem rozprawy okoliczności faktycznych, tj. zdarzeń lub stanów składających się na stan faktyczny, z którym norma prawna rozstrzygająca o słuszności żądania wiąże dochodzone skutki prawne (postanowienie SN z dnia 21 listopada 2013 r., III CSK 43/13, LEX nr 1427740)

W niniejszej sprawie jak prawidłowo ustalił Sąd I instancji nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia powoda, a zatem stan faktyczny w stosunku do istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy w poprzedniej sprawie uległ zmianie, wobec czego podniesiony przez pozwanego zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie.

Powód w apelacji zarzucił natomiast naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny, z pominięciem dowodu z przesłuchania powoda w zakresie okoliczności mających znaczenie dla ustalenia rozmiaru krzywdy powoda, a mianowicie odczuwanego bólu i dyskomfortu, pogorszenia stanu psychicznego oraz wpływu doznanych wskutek zdarzenia z 2005 roku obrażeń na życie powoda.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, wskazać należy, iż dokonując oceny zebranych dowodów Sąd orzekający dysponuje swobodą, której granice wyznacza art. 233 § 1 k.p.c. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNP 2000/17/655, LEX 41437). Kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, zadowalających dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla niego oceny materiału

dowodowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 października 2013 roku, I ACa 449/13, LEX nr 1383437)

Do uznania określonego ustalenia Sądu za przekraczającego granice swobodnej oceny konieczne jest wykazanie, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie uchybienie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 12 października 2012 r., I ACa 209/12, LEX nr 1223145).

Wbrew twierdzeniu skarżącego nie ma podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd I instancji oceny dowodu z zeznań powoda w zakresie okoliczności mających znaczenie dla ustalenia rozmiaru doznanej przez niego krzywdy.

W niniejszej sprawie Sąd I instancji wbrew zarzutom apelacji dokonał wnikliwej i trafnej oceny przedstawionych w sprawie dowodów, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów oraz mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności i w prawidłowy sposób ustalił aktualny stan zdrowia powoda, sytuację życiową w jakiej się znajduje, wpływ doznanych w wyniku upadku z dnia 1 grudnia 2005 roku obrażeń na jego życie oraz dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie odczuwanego przez niego bólu i dyskomfortu.

Tym samym za niezasługujący na uwzględnienie należało uznać podniesiony przez pozwanego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia powoda oraz wystąpiła istotna zmiany okoliczności uzasadniająca podwyższenie renty.

Zasadnie Sąd I instancji oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychiatry, jako nieprzydatnego do rozpoznania sprawy. Powód przyznał, że na nerwicę leczył się od 2000 roku, wobec czego nie jest ona skutkiem zdarzenia z dnia 1 grudnia 2005 roku. Zgodnie z opinią biegłego z zakresu neurologii i rehabilitacji zaburzenia lękowo-depresyjne powoda pozostają bez związku przyczynowego ze skutkami przedmiotowego wypadku. Podkreślić należy, iż na rozprawie w dniu 5 grudnia 2012 roku zgodnie z wnioskiem pełnomocnika powoda Sąd zakreślił mu 14-dniowy termin celem złożenia wszystkich wniosków dowodowych pod rygorem pominięcia ich w późniejszym terminie, natomiast zawarty w piśmie procesowym powoda z dnia 3 listopada 2013 roku przedmiotowy wniosek został złożony już po wskazanym terminie i mógł powodować przewlekłość postępowania.

Dlatego za chybiony należało uznać podniesiony przez powoda zarzut naruszenia przepisów postępowania – art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii wskazanego biegłego.

W następnej kolejności rozważenia wymagał podniesiony przez powoda zarzut polegający na niewyjaśnieniu wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 316 k.p.c. w zw. z art. 193 k.p.c., poprzez rozstrzygnięcie żądania podwyższenia renty do kwoty 3.400 zł jedynie w zakresie zwiększonych potrzeb, z pominięciem utraconych zarobków (renty wyrównawczej), wskutek błędnego przyjęcia, że powód na rozprawie w dniu 10 marca 2014 roku sprecyzował żądanie w zakresie podwyższenia renty ograniczając je do żądania podwyższenia renty jedynie z tytułu zwiększonych potrzeb.

W ocenie Sądu Apelacyjnego rację ma skarżący. Powód w pozwie z dnia 7 września 2012 roku wniósł on o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł, skapitalizowanej renty w kwocie 150.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 lipca 2009 roku oraz o podwyższenie renty z kwoty 100 zł miesięcznie do kwoty 3.400 zł. Na rozprawie w dniu 5 grudnia 2012 roku wskazał, że domaga się renty wyrównawczej mając na uwadze utracone zarobki, utracone widoki utrzymania na przyszłość i zwiększone z tytułu leczenia potrzeby. Swoje stanowisko podtrzymywał w toku całego postępowania. Błędnie Sąd Okręgowy uznał, że powód precyzując swoje żądanie na rozprawie w dniu 10 marca 2014 roku wskazał, iż skapitalizowania renty oraz jej podwyższenia dochodzi jedynie z tytułu zwiększenia potrzeb. Z zapisu (audio – wideo) rozprawy jednoznacznie wynika, że powód wniósł o podwyższenie renty do kwoty 3.400 zł tytułem renty wyrównawczej (utraconych zarobków) i tytułem zwiększonych potrzeb.

Sąd Okręgowy przyjmując, że powód nie wniósł o zasądzenie renty z tytułu utraconych zarobków, oddalił jego wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego medycyny pracy oraz z zakresu pośrednictwa pracy, a także wskazanych 6 świadków, uznając opinie biegłych są zbędne w tym zakresie. Wskazał także, że prawomocnym wyrokiem rozstrzygnięto, iż powód przed wypadkiem nie osiągał dochodów, a więc sporne okoliczności sprawy zostały już wyjaśnione.

Wskazać należy, iż przy ustalaniu wysokości renty wyrównawczej, określając wielkość hipotetycznych dochodów uprawnionego, uwzględnieniu podlegają wszelkie jego dochody dotychczas uzyskiwane, również nieregularnie ale także te dochody, których uzyskanie w przyszłości było wysoce prawdopodobne, zważywszy na naturalny rozwój kariery zawodowej (A. Olejniczak w Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, pod red.A. Kidyba, LEX, 2010)

Mając na uwadze powyższą argumentację Sądu Okręgowego, należało zgodzić się z podniesionym przez powoda zarzutem polegającym na naruszeniu przepisów postępowania, tj. art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy, pośrednictwa pracy oraz zawnioskowanych świadków, mimo, że okoliczności, na które dowody te zostały zgłoszone, nie zostały wyjaśnione z wynikiem zgodnym z twierdzeniami powoda, a miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wobec nierozpoznania przez Sąd Okręgowy istoty sprawy w powyższym zakresie, niedokonania ustaleń oraz nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego, wynikającego z błędnego założenia, że powód nie zgłosił roszczeń z tego tytułu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 4, w zakresie roszczenia o rentę wyrównawczą oraz w punktach 5, 6, 7, 8 i w tej części przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kaliszu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy w tym zakresie, Sąd I instancji powinien dokonać oceny zdolności powoda do podjęcia pracy, zwłaszcza wyjaśnić wątpliwości związane z odmienną oceną niepełnosprawności i zdolności do pracy wynikające z orzeczenia o stopniu niepełnosprawności PZdSOoN w O. W.. z 30.08.2006 r. (k.120 – umiarkowany stopień niepełnosprawności i odpowiednie zatrudnienie) oraz opinii biegłego M. K. (k.196 – niemożność wykonywania pracy i niezdolność do pracy zarobkowej). Koniecznym też będzie zweryfikowanie twierdzeń powoda o zamiarze podjęcia pracy zarobkowej, jej rozmiarze i możliwych do uzyskiwania dochodach w świetle ustaleń dokonanych w poprzednich sprawach i wniosków wynikających ze zgłoszonych dowodów.

Strona powodowa podniosła także zarzut naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszerechny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania w odniesieniu do dowodu z przesłuchania powoda i opinii biegłych w zakresie zwiększonych potrzeb wynikających m. in. z kosztów dojazdu do placówek służby zdrowia, kosztów leków, kosztów rehabilitacji, wymiaru pomocy osób innych, a także dostępności rehabilitacji finansowanej w ramach NFZ, co skutkowało podwyższeniem renty do kwoty 570 zł miesięcznie w sytuacji, gdy w ocenie skarżącego zebrany w sprawie materiał uzasadnia podwyższenie renty ponad kwotę 570 zł.

Odnosząc się do ustaleń Sądu Okręgowego co do wysokości należnej powodowi renty z tytułu zwiększonych potrzeb, należy wskazać iż Sąd ten przyjął, że powód ponosi koszty zakupu lekarstw, głównie przeciwbólowych ok. 110 zł miesięcznie oraz koszty zakupu koniecznych środków ortopedycznych w postaci kuli łokciowej - 50 zł (jedna na stałe, okresowo dwie) raz na 5 lat oraz wkładki ortopedycznej - 40-50 zł lub podpiętki średnio 2 x w roku -15-20 zł, zatem koszty zakupu kuli oraz wkładek ortopedycznych wynoszą ok. 10 zł miesięcznie (100 zł dwie kule na 5 lat - 20 zł rocznie +100 zł rocznie za 2 wkładki = 120 zł rocznie / 12 miesięcy). Ponadto powód potrzebuje pomocy osób trzecich w wymiarze jednej godziny dziennie, której koszt wynosi 15 zł., a więc miesięczny koszt opieki wynosi 450 zł (30 dni x 1 godzina x 15 zł). Należy zgodzić się z powyższymi ustaleniami, z tym jednak zastrzeżeniem, że wymienione wydatki nie wyczerpują ogółu wydatków związanych z zaspokajaniem zwiększonych potrzeb powoda, bowiem na dojazdy na wizyty lekarskie i rehabilitację powód wydaje ok. 50 zł miesięcznie, ponosi także koszt zakupu leków osłonowych w

wysokości około 30 zł miesięcznie, które są konieczne przy zażywaniu leków przeciwbólowych z uwagi na chorobę wrzodową powoda.

Mając na uwadze powyższe, zasadne było podwyższenie renty do kwoty 650 zł miesięcznie.

Należy podkreślić, że poprzez rentę przyznaną na podstawie art. 444 § 2 k.c. zaspokajane są jedynie zwiększone potrzeby, będące skutkiem czynu niedozwolonego, a nie wszystkie potrzeby osoby pokrzywdzonej.

Błędnie zarzuca skarżący nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości przyznanej renty kosztów zabiegów ambulatoryjnych oraz leczenia sanatoryjnego, które jak ocenił biegły dostępne są w ramach refundacji Narodowego Funduszu Zdrowia. Zasadnie Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie przyjął, że powód nie ponosi kosztów rehabilitacji, a dostępna w ramach finansowania NFZ jest wystarczająca. Wskazać tutaj należy, iż biegli ocenili, a Sąd I instancji za nimi prawidłowo przyjął, że z usług fizjoterapeutycznych tj. zabiegów i ćwiczeń rehabilitacyjnych powód powinien korzystać profilaktycznie 3-4 razy w roku. Natomiast powód na rozprawie w dniu 5 grudnia 2012 roku wskazał, że w ramach NFZ odbywa rocznie 3-4 tury zabiegów, podczas których rehabilitacji poddawane jest kolano, podudzie oraz stopa. Na przedmiotowe zabiegi składają się krioterapia, kinezyterapia, laser i gimnastyka.

W ocenie Sądu Apelacyjnego rentę bieżącą na zwiększone potrzeby powoda w kwocie 650 zł należało zasądzić na jego rzecz od dnia wniesienia pozwu, tj. 7 września 2012 r., renta ma bowiem charakter okresowy i służy zaspokajaniu bieżących potrzeb osoby uprawnionej. W niniejszej sprawie na moment wniesienia pozwu istniały podstawy do przyznania powodowi renty w wysokości 650 zł, a powód objął wskazany okres swoim żądaniem.

Mając na uwadze powyższe, zasądzoną na rzecz powoda wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 r., w sprawie I ACa 754/09, rentę z tytułu zwiększonych potrzeb, Sąd Odwoławczy podwyższył od dnia 7 września 2012 r. z kwoty po 100,- złotych miesięcznie do kwoty po 650,- złotych miesięcznie, płatną z góry do 10-go dnia każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami od uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Zbędne więc było kapitalizowanie tej renty, tak jak zrobił to Sąd I instancji w punkcie 2 wyroku.

Odnosząc się do podniesionego przez powoda w apelacji zarzutu naruszenia prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. poprzez zasądzenie skapitalizowanej renty od dnia doręczenia pozwu, a nie od września 2009 roku, mając na uwadze powyższe rozważania, wskazać należy, że powód nie wykazał by we wskazanym okresie, nastąpiła zmiana okoliczności uzasadniająca zmianę wysokości zasądzonej renty. Podkreślenia wymaga fakt, iż renta w wysokości 100 zł została zasądzona na rzecz powoda wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 roku, a zatem powód swoim żądaniem objął także okres przed wydaniem tego wyroku. Nie ma możliwości dokonania kapitalizacji renty za okres wsteczny, bowiem renta z tytułu zwiększonych potrzeb powoda należy mu się za okres od 7 września 2012 roku. Powód udowodnił powstanie nowych niezaspokojonych potrzeb związanych z wypadkiem dopiero w tym procesie.

Za chybiony należało uznać zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 k.c. w zw. z art. 444 k.c., polegający na uznaniu, że przyznana przez Sąd I instancji kwota zadośćuczynienia w wysokości 40.000 zł jest sumą odpowiednią za doznaną krzywdę, podczas gdy w ocenie skarżącego jest to kwota zaniżona.

Na wstępie rozważań zasadnym jest wskazanie, iż korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być dokonywane tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004 r., I CK 219/04, LEX nr 146356). W ocenie Sądu Apelacyjnego taka sytuacja w rozpoznawanej sprawie nie nastąpiła.

Powód domagał się kompensacji szkody niemajątkowej, żądając zadośćuczynienia za dalszą doznaną w wyniku zdarzenia z dnia 1 grudnia 2005 roku krzywdę. Podstawą prawną dla takiego roszczenia stanowi przepis art. 445 k.c. w zw. z art. 444 k.c., który przewiduje, iż w wypadku m.in. uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Powołana krzywda ujmowana jest jako cierpienie psychiczne i fizyczne wynikające z uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia.

Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego, iż trudno jest wycenić krzywdę za doznane przez powoda cierpienia i wyrazić ją w formie pieniężnej. Jednak jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy przy oznaczeniu zakresu wyrządzonej krzywdy należy uwzględniać rodzaj naruszonego dobra, natężenie i czas trwania naruszenia, trwałość skutków naruszenia, ich nieodwracalny charakter polegający zwłaszcza na kalectwie, długotrwałość i przebieg procesu leczenia, stopień ich uciążliwości, intensywność ujemnych doznań fizycznych i psychicznych, wiek pokrzywdzonego, rokowania na przyszłość, a także stopień winy sprawcy (wyrok SN z 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; wyrok SN z 1 kwietnia 2004 r., II CK 131/03, LEX nr 327923; wyrok SN z 19 sierpnia 1980 r., IV CR 283/80, OSN 1981/5/81, LEX nr 2582).

Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, a więc powinno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednak przy jego ustalaniu należy mieć na względzie potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (wyrok SN z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/2003, OSNC 2005, nr 2, poz. 40, LEX nr141820). Kwota zadośćuczynienia nie może stanowić źródła wzbogacenia, a jedynym kryterium dla oceny wysokości zasądanego zadośćuczynienia jest rozmiar krzywdy powoda (wyrok SA w Lublinie z dnia 12 października 2004 r., I ACa 530/04, LEX nr 179052).

W niniejszej sprawie jak prawidłowo przyjął Sąd I instancji, ocenie nie podlegały cierpienia fizyczne i psychiczne powoda oraz rehabilitacja do 2008 roku, bowiem zostały uwzględnione w prawomocnym wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 października 2008 r. w sprawie I ACa 770/08. Sąd oceniał tylko wpływ tzw. dalszych następstw na funkcjonalność powoda, konieczność dalszej rehabilitacji oraz dodatkowe dolegliwości bólowe.

Jak biegli wskazali, a Sąd I instancji prawidłowo ustalił, u powoda występuje stan po operacyjnym leczeniu złamania kości lewego podudzia ze skróceniem kończyny o 1 cm, z jej wyszczupleniem i ograniczeniem ruchów w stawie kolanowym i skokowym oraz stan po wygojonym podwichnięciu w stawie L. stopy lewej z wtórnymi zmianami zwyrodnieniowymi pourazowymi.

Nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia powoda, które jest wtórnym skutkiem złamania kości podudzia. W poprzednim postępowaniu nie uwzględniono zmian zwyrodnieniowych i skrócenia kończyny. W wyniku zmian zwyrodnieniowych postępuje ograniczenie ruchomości stawów stopy. Nasilają się także dolegliwości bólowe. Mimo upływu ponad 8 lat od zdarzenia, powód nadal odczuwa w takim stopniu ból, że zmuszony jest stosować codziennie środki przeciwbólowe. Powód wymaga korekty krótszej nogi poprzez wkładkę ortopedyczną oraz ciągłej rehabilitacji. Musi poruszać się o kuli, a czasami o 2 kulach, wymaga pomocy innych osób i ma trudności z podjęciem pracy.

Na krzywdę powoda złożyły się ograniczenia fizyczne jakie odczuwa w wyniku dalszej utraty sprawności nogi. Uszczerbek na zdrowiu powoda biegły ortopeda ustalił na poziomie dalszych 5 % , zatem wynosi obecnie 33 %.

Sąd Okręgowy posiłkując się opinią biegłego z zakresu ortopedii doszedł do trafnego wniosku, uznając, iż zakres dalszych cierpień fizycznych i psychicznych powoda był znaczny.

Analiza całokształtu okoliczności prowadzi do wniosku, iż zadośćuczynienie przyznane powodowi przez Sąd I instancji za dalszą szkodę w kwocie 40.000 zł jest adekwatne do doznanej przez niego krzywdy i nie zostało zaniżone, wobec czego nie zasługuje na uwzględnienie podniesiony przez powoda w apelacji zarzut.

Mając na uwadze powyższe za chybiony należało uznać także podniesiony przez stronę pozwaną zarzut naruszeniu prawa materialnego - art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c., a polegający na ich niewłaściwej interpretacji i przyjęciu, że powodowi należy się zadośćuczynienie w kwocie 100.000 zł, a tym samym ustaleniu zadośćuczynienia w kwocie rażąco zawyżonej.

Niezasadny okazał się także zarzut pozwanego dotyczący naruszenia prawa materialnego- art. 444 § 2 k.c. oraz art. 907 § 2 k.c. przez ich niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że nastąpiła istotna zmiana okoliczności warunkująca podwyższenie renty.

Przepis art. 907 § 2 k.c. stwierdza, że jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron w razie zmiany stosunków może żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie.

Przesłanką żądania zmiany wysokości lub czasu trwania renty jest istotna zmiana stosunków w stosunku do stanu, w jakim orzekano o rencie. W wypadku renty zasądzonej na podstawie art. 444 § 2 k.c. nowe okoliczności stanowiące podstawę stwierdzenia zmiany stosunków mogą dotyczyć zarówno sfery osobistej uprawnionego do renty lub zobowiązanego z tego tytułu, jak i zjawisk o charakterze obiektywnym (wyrok SN z dnia 2 kwietnia 2014 r., IV CSK 444/13, LEX nr 1455237).

Zmiana stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c. musi być istotna i taka, której sąd w wyroku lub strony w ugodzie nie przewidziały albo nawet przewidziały, lecz inaczej, o innej treści. Pojęcie "stosunków" jest ujęte w sposób ogólny i nie pozwala dlatego na wyłączenie z nich wszelkich okoliczności, od których zależy wysokość i czas trwania renty odszkodowawczej (wyrok SN z dnia 15 kwietnia 1972r., II PR 48/72, OSNC 1972/9/171).

Zgodnie z prawidłowo dokonanyymi przez Sąd Okręgowy ustaleniami faktycznymi u powoda nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia, które jest wtórnym skutkiem złamania kości podudzia. W wyniku zmian zwyrodnieniowych następuje coraz większe ograniczenie ruchomości stawów stopy, doszło do skrócenia kończyny oraz nasilenia dolegliwości bólowych. Występuje dalsza utrata sprawności nogi. Sąd I instancji dokonał prawidłowej wykładni art. 444 § 2 k.c. oraz art. 907 § 2 k.c. i zasadnie przyjął, iż od 2009 roku nastąpiła w stosunku do stanu z chwili ustalenia renty istotna zmiana okoliczności dająca podstawy do zmiany jej wysokości określonej wyrokiem Sadu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 listopada 2009 roku w sprawie I ACa 754/09.

Na marginesie należy zaznaczyć, iż zasadny jest zarzut powoda dotyczący niewłaściwego zastosowania § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Stawka minimalna zgodnie § 6 pkt 7 wskazanego rozporządzenia przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 200.000 zł wynosi 7.200 zł. W niniejszej sprawie wartość przedmiotu sprawy przekracza 200.000 zł, zatem Sąd I instancji ustalając wynagrodzenie z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu powinien w oparciu o § 6 pkt 7 wskazanego rozporządzenia przyznać od Skarbu Państwa na rzecz adwokat A. B. kwotę 7.200 zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług.

Odnosząc się do wniosku dowodowego strony powodowej dotyczącego dopuszczenia dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczność aktualnego stanu zdrowia psychicznego powoda, należy wskazać, że jego oceny Sąd Apelacyjny dokonał mając na uwadze sformułowane w apelacji zarzuty o charakterze procesowym, odnoszące się do dokonanej przez Sąd I instancji oceny materiału dowodowego i przy uwzględnieniu wynikającego z przepisu art. 382 w zw. z art. 391 i 233 § 1 k.p.c. obowiązku oceny dowodów przeprowadzonych w postępowaniu przed Sądem I instancji. Sąd Odwoławczy stoi na stanowisku, że uzupełnienie postępowania dowodowego w tym zakresie jest zbędne dla rozpoznania sprawy, a zatem wnioski ten należało oddalić.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny w punkcie I wyroku na skutek apelacji powoda w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok Sądu I instancji w zakresie renty z tytułu zwiększonych potrzeb, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 4, w zakresie roszczenia o rentę wyrównawczą oraz w punktach 5,6,7,8 i w tej części przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kaliszu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Natomiast w pozostałym zakresie apelacja powoda okazała się bezzasadna, wobec czego orzeczono jak w punkcie II sentencji na mocy art. 385 k.p.c.

Oddaleniu jako bezzasadna podlegała także apelacja pozwanego, o czym orzeczono w punkcie III sentencji.